

Posudek na rigorózní práci Mgr. Veroniky Křížové
Ochrana osobnosti nezletilých v kyberprostoru

Autorka předložila k posouzení rigorózní práci zpracovanou na téma, které se v české odborné literatuře objevuje jen ojediněle. Rigorózní práce představuje původní zpracování tématu, které se vymyká tradičním civilistickým přístupům a pohledům již tím, že propojuje nové technologické prvky s tradiční právní úpravou. V práci se promítá střet několika rovin: střet mezi svobodou projevu a právem na ochranu soukromí, právo na informace a ochrana proti jejich zneužití.

Autorka podává komplexní pohled na aktuální stav problematiky ochrany nezletilých v kyberprostoru v USA, v Evropě a v České republice přičemž usiluje o vyvážený pohled nepostrádající osobitý přístup. Teoretické i praktické znalosti autorky jsou udivující, stejně tak jako její zdařilé literární podání složitého tématu. Cílené zaměření na ochranu osobnosti nezletilých osob jí umožnilo podat hluboký a výstižný výklad. Autorka v úvodu práce upozorňuje, že nezletilí jsou první generací, která vyrůstá v otevřené informační společnosti, ale současně upozorňuje, že tato skupina osob představuje hlavní kupní sílu v mnoha odvětví e-commerce.

Jedním z hlavních cílů práce poskytnout ucelený úvod do aktuální problematiky uživatelských aktivit nezletilých osob v kyberprostoru a přehled forem jednání poskytovatele služeb informační společnosti, stejně jako hledání odpovědi na otázku, jak lze v kyberprostoru nastavit právní rámec vymahatelnosti práva na ochranu osobnosti.

Autorka uvádí, že služeb Internetu využívá pravidelně dvě miliardy uživatelů, a tento počet je stále rozšiřován nejvíce právě nezletilými dětmi.

Autorka správně seznamuje čtenáře v úvodu práce se základními pojmy, s kterými dále průběžně pracuje. Vymezuje tak pojem kyberprostoru, informačního sebeurčení, ale i pojem dítěte, dále pak pojmy informační společnost, služba informační společnosti, poskytovatel služeb informační společnosti, poskytovatel volného prostoru, kybernetické platformy, aj.

Přiléhavé je konstatování autorky (s.21), „že po přerodu internetu do podoby Webu 2.0 hlavním cílem užívání internetu generací nezletilých již není čerpat informace, ale komunikovat a především sdílet, vkládat, doplňovat a tvořit.“ Mezi nejběžnější služby Webu

2.0 patří blogy, sociální sítě (Facebook), přičemž správně zdůrazňuje, že sociální sítě představují ideální platformu, na které může docházet k mnoha formám zásahů do osobnostních práv nezletilých, od zneužívání nezletilého, přes kyberšikanu až po pronásledování nebo difamaci. Dalšími platformami mohou být YouTube, Vimeo, Skype, Blog TV, herní platformy, chatová fóra, aj. , internetové seznamky. Nebezpečí je umocněno anonymitou služeb na Internetu, která je téměř nekontrolovatelná.

Úroveň předložené práce zvyšuje i zařazení „případových studií“, které autorka organicky včleňuje do příslušných pasáží práce a jimiž dokumentuje předchozí teoretický výklad, z něhož dovozuje potřebu ochrany nezletilých osob (budiž poznamenáno, že některé autorkou uváděné případové studie jsou opravdu tragické). S pochopením proto čtenář akceptuje myšlenku, že „právo se jen velmi pomalu a obtížně učí vyrovnávat s existencí kybernetických informačních kanálů“ (s.27). Jinými slovy je sporné, zda právo se svými tradičními občanskoprávními prostředky (žaloba, rozsudek, opravné řízení, exekuce) je vůbec s to zasáhnout a poskytnout této skupině osob včasnou a efektivní ochranu proti zásahům do osobnostní sféry.

Právními aspekty mezi uživatelem a poskytovatelem služeb informační společnosti se autorka důkladně zabývá; lze souhlasit s již vysloveným právním názorem P.Otáhalo, že jde o atypický smluvní typ. Drobnou vadou je názor autorky na s. 31, že odstoupením od smlouvy podle § 49 občanského zákoníku se smlouva „zneplatňuje“.

Některá tvrzení autorky –převzatá ze zahraničních pramenů- jsou odstrašující. Tak např. „domov není pro nezletilé místo, kde nachází soukromí...domov je ovládán rodiči...proto na internetu se mladý člověk cítí více v soukromí...(s. 35), nebo konstatování, že dítě mluví s rodiči jen 50 hodin, zato u počítače stráví 1.500 hodin (s.39). S tím souvisí i otázka závislosti dětí na internetu, která vede k tomu, že jsou již v některých zemích budována odvykací centra pro závislé děti, u některých se jedná již o patologické uživatele internetu.

Mezi formy ohrožení do osobnostních práv nezletilého v kyberprostoru autorka řadí zneužívání nezletilé osoby (oklamání nezletilé oběti pod falešnou identitou, sexting, kyberšikanu (v odlišnosti od trollingu), difamaci .

Trestání dětí rodiči přes sociální sítě (vystavení ponižující fotografie dítěte na sociální sít) je typickým příkladem nesprávného chování rodičů vůči dětem.

Práce je přehledně rozdělena do šesti částí, ve kterých autorka postupně zkoumá ochranu osobnosti a kyberprostor, nezletilého na internetu, formy ohrožení zásahu do osobnostních práv nezletilého v kyberprostoru, právní úpravu ochrany nezletilých

v kyberprostoru, aby v závěru práce předložila své úvahy de lege ferenda směřující k regulaci ochrany osobnosti v tomto prostředí.

V celé práci autorka prokazuje dokonalou znalost problematiky, stylistickou lehkost, kterou doprovází výbornou práci s literaturou (vesměs zahraniční), potřebný nadhled jakož i smysl pro detail.

Uzavírám, že jde o práci, která výrazně přesahuje obvyklý standard těchto prací, práci která přináší řadu nových poznatků a současně naznačuje slibný vědecký talent autorky.

Proto předloženou práci Mgr. V. Křížové doporučuji k obhajobě. K rozpravě navrhuji problematiku zneužití dominantního postavení poskytovatelů služeb informační společnosti, jakož i otázky spjaté s „právem na zapomnění“ (s.69).

V Praze dne 5.9.2013

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.